

Göç İle İlgili Temel Kavramlar ve Türkiye’de Göç Olgusu

Emrah AKBAŞ¹

Umut YANARDAĞ²

GİRİŞ

Göç olgusu, birey, grup ve toplulukların yer değiştirme süreçlerine ve yeni yerdeki uyumlanma süreçlerine işaret etmektedir. Göç, sık bir şekilde deneyimlenen insanlık tarihinin ortak bir olgusudur (Bartram, Poros ve Monforte, 2014). Göç kavramı ile ifade edilen yer değiştirme hareketi tarih boyunca gerçekleşmiştir. İnsanlar, yaklaşık olarak 50.000-60.000 yıl önce göç etmeye başlamışlardır. M.Ö. 4000 yıl civarında ise erken uygarlıkların ortaya çıkması ile dağınık yerleşim yerlerinden karmaşık ve sosyal yaşamın olduğu yerlere doğru göçler gerçekleşmiştir (Goldin, Cameron ve Balarajan, 2011). İnsanlar geçmişten günümüze kadar kıtlık, savaş, doğal afetler, sağlık ve ekonomik gereksinimler gibi çeşitli sebeplerle buldukları konumdan başka yerlere yönelmiş gönüllü veya zorunlu bir şekilde yer değiştirmiştir. Sebebi ve oluş biçimi nasıl olursa olsun bu yer değiştirme eylemi insanlık tarafından göç olarak adlandırılmıştır.

¹ Prof. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet AD., emrahakbas@aybu.edu.tr, ORCID iD: 0000-0003-2807-4055

² Doç. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, uyanardag@mehmetakif.edu.tr, ORCID iD: 0000-0001-6854-1987

bakımdan göçmenlerin sağlık hakkında erişimi konusunda çağdaş ve insani uygulamalarıyla temayüz etmektedir.

- ▶ *Hukuki danışmanlık*: Göçmenlerin uyumunda en çok ihmal edilen ama göçmenlerin en çok ihtiyaç duyduğu hizmetlerden biri hukuki konularda danışmanlıktır. Sisteme uyum sağlamayı kolaylaştıracak bu hizmetlerin yaygınlaştırılmasında fayda vardır. Bu hizmetler, savunuculuk kültürünü ve pratiklerini de yaygınlaştıracaktır.
- ▶ *Toplumsal farkındalığı artırma*: Uyum politikalarının ve uygulamalarının gecikmesi toplumsal gerginlikleri tırmandırabilir. Bu nedenle, bir yandan uyum programlarını yaygınlaştırmak, bir yandan da toplumsal tarafların farkındalığını artırıcı uygulamaları artırmak gerekir. Ayrıca, göçmenlerin toplumsal ayrımcılığa maruz kalmaması için çalışmak ve farklı kültürlerin ve kimliklerin anlaşılmasını teşvik ederek toplumsal kabulü artırmaya dönük çalışmak gerekir.

KAYNAKLAR

- Afyonoğlu, M. F. (2020). Göç ve Sosyal Politika. *Sosyal Politika ve Sosyal Hizmet*, 303-327.
- Akbaş, E., Zubaroğlu-Yanardağ, M. ve Yanardağ, U. (2016). *Göç ve Sosyal Hizmet*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi AUZEF.
- Bartram, D., Poros, M. ve Monforte, P. (2014). *Keyconcepts in migration*. Sage.
- Berkay, K. ve Çağlayan, S. (2023). İnan'dan Türkiye'ye Göç ve Göçmen Ağları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (58), 161-181.
- Ceylan, A. ve Uslu, İ. (2019). Türkiye Cumhuriyeti'ne Yönelen Kitleli Göç Hareketleri ve Kabul Mekanizmasındaki Yaklaşımlara İlişkin Bir İnceleme: 1989 Bulgaristan, 1991 Irak ve 2011 Suriye Göçleri. *Yakın Dönem Türkiye Araştırmaları - RecentPeriodTurkishStudies*, 0(36). doi:10.26650/YTA2019-619967
- Çetin, M. (2022). İnanlı mültecilerin toplumsal uyum süreci ve sosyal sermayenin etkisi: Denizli kenti örneği. *İnan Çalışmaları Dergisi*, 6(2), 251-287.
- Danış, D., Bayraktar, D., Çatır, G. ve Salihi, E. (2010). Irak'tan İrağa: 2003 Sonrası Irak'tan Komşu Ülkelere ve Türkiye'ye Yönelik Göçler. *ORSAM (Orta Doğu Stratejik Araştırmalar Merkezi)*.
- Ekhtiari, M. ve Aysan, M. F. (2023). Günümüz Türkiye'sinde İnanlı Göçmenlerin Sosyoekonomik Entegrasyonu. *İnsan ve Toplum*, 13(1), 225-253.
- Eren, E. Y. (2016). Geçici Koruma Statüsü ve Türkiye'deki Suriyelilere Sağlanan Hizmetlere İlişkin Bir Değerlendirme. *Middle East Journal of RefugeeStudies*, 1(2), 109-139.
- Goldin, I., Cameron, G. ve Balarajan, M. (2011). Exceptional people: How migrationshaped our world and will define our future. *Exceptional People* içinde . Princeton University Press.
- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023a). Geçici Koruma. 28 Ağustos 2023 tarihinde <https://www.goc.gov.tr/gecici-koruma5638> adresinden erişildi.

- Göç İdaresi Başkanlığı. (2023b). Uluslararası Koruma. <https://www.goc.gov.tr/uluslararasi-koruma-istatistikler>.
- IOM. (2009). *Göç Terimleri Sözlüğü*. (R. Perruchoud ve J. Redpath - Cross, Ed.). İsviçre: IOM.
- IOM. (2021). *World Migration Report 2022*. Switzerland.
- Işığışık, Ö. ve Kariman, S. (2022). Ukraynalı Mülteciler Örneği Üzerinden Avrupa’nın Mültecilere Bakış Açısının Değerlendirilmesi. *Vakanüvis-Uluslararası Tarih Araştırmaları Dergisi*, 7(Dr. Mahmut Kırkpınar’a Armağan), 1582-1612.
- İçduygu, A. ve Aksel, D. (2012). *Irregularmigration in Turkey* (C. 12). International Organization for Migration Geneva.
- İçduygu, A. ve Aksel, D. B. (2013). Turkishmigrationpolicies: A criticalhistoricalretrospective. *Perceptions: Journal of International Affairs*, 18(3), 167-190.
- Karpat, K. H. (2003). *Türkiye ve Orta Asya*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Kaya, B. ve Çağlayan, S. (2023). İran’dan Türkiye’ye Göç ve Göçmen Ağları. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (58), 161-181.
- Kılıçaslan, S. C. (2014). Sosyal hizmet ve öteki disiplinler arası yaklaşım. *İstanbul: Bağlam Yayıncılık*.
- Kirmayer, L. J., Narasiah, L., Munoz, M., Rashid, M., Ryder, A. G., Guzder, J., ... Pottie, K. (2011). Commonmentalhealthproblems in immigrantsandrefugees: general approach in primarycare. *Cmaj*, 183(12), E959-E967.
- Kley, S. (2011). ExplainingtheStages of Migration within a Life-course Framework. *European-SociologicalReview*, 27(4), 469-486. doi:10.1093/esr/jcq020
- Lofti, S. ve Porsuk, S. (2021). Türkiye’ye göç etmiş iranlı kadınların sosyo-ekonomik durumlarının değerlendirilmesi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(78), 1047-1059. doi:10.17755/esosder.728170
- Muzaffer, K. O. Ç., Görücü, İ. ve Akbiyik, N. (2015). Suriyeli sığınmacılar ve istihdam problemleri. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(1), 63-94.
- Obayd, A. J. ve Karataş, A. (2021). Afganistan’da göç hareketliliğinin neden ve sonuçları . *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, 1(50), 75-91. doi:10.17498/kdeniz.896472
- Segal, U. A. (2012). Workwithimmigrantsandrefugees. *Handbook of International SocialWork: Human Rights, Development, andthe Global Profession*, 73-80.
- Sirkeci, I. ve Utku, D. E. (2020). Türkiye’nin Kitlesele Akınlar Deneyiminin Çatışma Modeli ve 3Ka Ekseninde Değerlendirilmesi. *Göç Dergisi*, 7(2). doi:10.33182/gd.v7i2.631
- Sluzki, C. E. (1979). Migration andFamilyConflict. *FamilyProcess*, 18(4), 379-390. doi:10.1111/j.1545-5300.1979.00379.x
- Smith, P. K., Bogin, B., Varela-Silva, M. I. ve Loucky, J. (2003). Economicandanthropologicalassessments of thehealth of children in Maya immigrantfamilies in the US. *Economics& Human Biology*, 1(2), 145-160.
- Şahin, İ. (2015). Türkiye’ye Gerçekleştirilen Ortadoğu Kaynaklı Zorunlu Göçlerin Sosyo-Ekonomik Etkileri: 1979-2014 Arası. *Tesam Akademi Dergisi*, 2(2), 167-195.
- Tabor, A. S. ve Milfont, T. L. (2011). Migration change model: Exploringtheprocess of migration on a psychologicallevel. *International Journal of InterculturalRelations*, 35(6), 818-832. doi:10.1016/j.ijintrel.2010.11.013
- Tomanbay, İ. (1999). Sosyal çalışma sözlüğü. *Ankara: Selvi Yayınevi*.
- Topal, A. H. (2015). Geçici koruma yönetmeliği ve Türkiye’deki Suriyelilerin hukuki statüsü. *İstanbul Medipol Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi*, 2(1), 5-22.

- Türk Dil Kurumu. (2023). Göç . 15 Ağustos 2023 tarihinde www.sozluk.gov.tr adresinden erişildi.
- Türk Dil Kurumu. (2023). Göçmen . 15 Ağustos 2023 tarihinde www.sozluk.gov.tr adresinden erişildi.
- Üstün, K. ve Vargün, B. (2022). Uluslararası göç ve Afgan Göçmenler Örneği. *Belgü*, (6), 76-86.
- World Bank. (2022). TurkeyImmigrationStatistics 1960-2022. 27 Kasım 2022 tarihinde <https://www.macrotrends.net/countries/TUR/turkey/immigration-statistics> adresinden erişildi.
- Zubaroglu-Yanardağ, M., Yanardağ, U. ve Ateş, M. (2023). *Uluslararası Koruma ve Geçici Koruma Altındakiler*. Ankara: Efe Akademi Yayıncılık.